

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИХ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

СТРУЧНИ ДЕО

О ГРАЂАНСТВУ — С ПОГЛЕДОМ НА ПОЗИТИВНЕ ПРОПИСЕ СРПСКИХ ЗАКОНА

(СВРШЕТАК)

Пошто за изузетно прирођење, за које је потребна молба, може следовати одлука, да се молба не уважи, то ваља предвидети, које ће власти можда од тражења одбити. Позитивним прописима то није одређено. Скоро редовно, Државни Савет се устручава, да такву одлуку донесе и ако увиди, да у томе смислу треба одлука да гласи. У таквим случајевима, као и кад сам Министар унутрашњих дела увиди, да молбу треба одбити, овај сам о томе доноси своје решење. — Овакве радње нису саобразне закону, јер, по нашем мишљењу, једино је Државни Савет надлежан, да решава о одбијању молбе за изузетно прирођење, и да о томе своја решења издаје, пошто је он надлежан и за доношење решења о примању у поданство по основи изузетног прирођења. Истина у члану 144. тачки 9. Устава и члану 5. тачки 9. закона о уређењу Државног Савета стоји, да овај има за дужност да „одобрава“ изузетно ступање у српско грађанство, али ту под наводницама цитирану реч не треба тако разумети, да она значи, да Министар унутрашњих дела спроводи Државном Савету на одобрење свој предлог о изузетном прирођењу и да Министар унутрашњих дела може онда свој предлог и не поднети т.ј. сам одбити дотично лице од тражења прирођења, — већ да значи: да је Државни Савет дужан да одобрава заинтересованом лицу изузетно ступање у српско држављанство, и да евентуално одбацује молбу за прирођење.

Власт, која одлучује о прирођењу, треба да има пред собом све документоване податке о лицу, кој се прирађа. Сходно прописима административне природе власти, које прикупљају те податке, дужне су, да учине све што треба, па да се из акта, када предмет буде на ре-

шавању, види у изводу целокупна прошлост дотичног лица као и садашњост његова, да се види тачна биографија — породични и социјални живот. Извештај треба да обухвати у детаљима:

- место рођења;
- дан рођења;
- вероисповест;
- грађанство по рођењу и мењање поданства до данога момента:
- школовање;
- служење у војсци;
- домцил и резиденцију;
- занимање;
- брачно стање;
- породично стање;
- имаовно стање;
- испуњење пореских обавеза;
- владање;
- долазак у Србију;
- сва путовања ван Србије;
- узимање и употребу путних исправа;
- одржавање веза, нарочито поданичких, са властима друге државе;
- уживање заштите по уредби од 20. јануара 1860. године;
- тражење српског поданства за себе и чланове породице;
- уживање политичких права;
- вођење по пописним књигама;
- мишљење општинског одбора и полицијске власти с погледом на устаоштво и на то, да ли се променом поданства иде на то, да дотична породица падне на терет општини или држави (члан 15., 18., 19., и 86. тачка 10. закона о општинама); и,

све друго што би било од интереса за одлучивање.

Напред изређани подаци треба да буду прибрани не само за старешину породице, већ и за све чланове породице, а у првом реду за пунолетне и за малолетне који поданство мењају заједно са старешиним породице. Даље, од жене као и од свих пунолетних чланова породице треба узети изјаву, пристају ли на промену поданства. Пасоше треба одузети. Сви наводи морају бити документовани (крштеницом, венчаницом итн.). Молба за поданство мора да потиче од онога, који српско поданство жели; пуномоћници се

у овом послу не примају. Без пристанка жениног и без жене муж не може да мења поданство; жена полазећи за човека пристаје на тај брак и с погледом на његово поданство, које је саставни део индивидуалности његове, те муж не може доцније без саизвољења жене да мења поданство своје на тиме и поданство своје жене, пошто муж и жена треба да буду једног поданства.

Када надлежна власт одобри прирођење, дотично лице полаже заклетву на српско поданство пред свештеником у присуству полицијске власти. Писмену заклетву оверава полицијска власт, и шаље Министру унутрашњих дела, који на основу ње издаје сведочанство на српско поданство с тим, да се то лице сматра за прирођеног Србина од дана положене заклетве. Заклетву полаже муж за жену, и отац за малолетне чланове, — управо они не полажу заклетву на српско грађанство, већ се сматра, да је за њих положио заклетву на српско поданство муж односно отац; пунолетни чланови полажу сви заклетву, сваки за себе, јер они могу и молити за српско поданство оделито, као што се могу придружити молби њиховог оца.

Полицијска је власт дужна, да се постара, да о пријему странаца у српско поданство буду извештени надлежни општински судови и надлежне војне команде, како би прирођењци, уживајући права српског грађанина, сносили и припадљиве дужности. Публикација о прирођењу већином се чини.

Таксе за државну касу, које се плаћају за примање у српско држављанство — за прирођење — јесу следеће: на молби 0.50 динара (т. бр. 1. б. закона о таксама); за решење Министра Унутрашњих дела о редовном прирођењу 2 динара (т. бр. 5. закона о таксама); за решење Државног Савета о изузетном прирођењу 20 динара (т. бр. 51. закона о таксама); за сведочанство (декрет) на српско поданство 10 динара (т. бр. 58. закона о таксама). За уверење да ће неко бити примљен у српско поданство, када отишл поднесе из свог дотадањег поданства 2 динара (т. бр. 3. закона о таксама). Ваља

учити, да при издавању овог уверења не треба наплаћивати никакву већу таксу, па ма се то уверење издавало и после изјаве Државног Савета, да Савет нема шта да примети на издавање уверења.

V

Задобијање грађанства анексијом:

Анексија се састоји у присаједињавању целе или делимичне територије једне државе другој. Анексијом се мења сувереност на тој територији. Са територијом потчињавају се новој суверености и становници са те територије. Тада наступа промена грађанства. Анексија се има узети као међународно-уговорни резултат. Анексија према томе трећу државу не веже и нома последица за трећу државу, па не утиче ни на промену поданства грађана треће државе, ма се они налазили на територији анектованој, јер је за њих анексија индиферентна. Ако је цела државна територија анектована, сви поданици те државе мењају грађанство, — иду са земљом и судбином. Што се тиче случаја парцијелне анексије, подељена су мишљења о томе, који грађани мењају поданство и примају држављанство државе, која врши присаједињење: мењају поданство само рођени на тој територији, — само домицилирани на тој територији, — или најзад само рођени на тој територији који су ту и домицилирани; ово треће мишљење као да има највише добрих страна. Најбоље је признати право опције: да становници анектиране територије у остављеном року прећутно исељењем, или изрично изјавом, изразе вољу да задржавају своје старо поданство. До рока за оптирање дотични се сматрају за поданике државе чија је територија; од рока опција има ретроактивно дејство. Држава, која анектира, обично меће за извесно време ван те своје територије оне, који изразе вољу да задрже старо поданство, како би национализирање извршила што потпуније. По једном мишљењу жена треба да има право опције независно од мужа, а малолетни да задрже право опције до пунолетства свога; по другом мишљењу жена и малолетници не оптирају већ се управљају према опцији мужа односно оца (или татора). Ово друго мишљење треба прихватити зарад колективности, која треба да нађе израза у породици, јер је желети, да чланови једне породице буду једне државе грађани.

VI

Држави не треба, да на силу одржава поједина лица у своме грађанству; она има користи само од оних, који воле ту домовину. Због тога, а и због принципа слободе, закони предвиђају, да ће се грађанство моћи и изгубити. Начини за губљење поданства јесу, као и за задобијање, *exsertis excipiendis* (— рођење —), ови: браком са странцем, прирођењем на страни, анексијом.

У § 48. грађанског закона је предвиђено, да српска грађанка, удата за страног држављанина, губи српско грађанство, ако у томе постоји међународни реципроцитет.

Према члану 29. устава сваком је српском грађанину слободно да истуни из српског грађанства, пошто испуни обавезе војне службе и друге дужности, које би имао спрема државе или спрема приватних лица. По уредби од 2. маја 1844. године за иступање из српског грађанства треба принети предходно уверење стране државе, да ће молитеља примити у поданство, када отпуст из српског грађанства поднесе; са тим уверењем и доказима, да је дужност и обавезе према држави, општини, родбини и према сваком другом испунио или се поравнао, молитељ се обраћа полицијској власти за отпуст из српског грађанства; власт проверава наводе и предмет шаље Министру Унутрашњих Дела, који ствар решава и наређује полицијској власти, ако томе места има, да изда отпуст из поданства, за шта се плаћа 300 динара таксе (т. бр. 59. закона о таксама); отпуст се оверава у Министарству Иностранних Дела; дотично лице и после промене грађанства не ослобођава се својих обавеза учињених пре иступања из српског поданства.

Губљење поданства не дозвољава се, ако би се чинило у циљу преварном.

VII

Може се рећи, да позитивни прописи, који се односе на грађанство, нису довољни. То се види поред осталог и из следећег.

При констатацији, да је неко српски држављанин, због тога, што му родтељи с погледом на држављанство својих предака нису били српски поданици, улази се у један ланац истраживања грађанства предака с колена на колена. јер се само тако може позитивно утврдити, да ли је неко српски поданик по рођењу или не. Треба ићи до времена: постанка државе, постанка закона којим су неки признати за српске поданике по рођењу, акта брака, акта прирођења, или акта анексије и т. п. Међу тим и интереси државе и интереси појединаца не диктују такво поступање, којим се доводи у питање положај појединаца, у који су се уживели, а због извесних удаљених по времену околности, које су одавно у опште и у меморији уништене, јер их је само време избрисало. С тога би ваљало *multa paucis* предвидети: да ће се и сваки онај сматрати по рођењу за српског држављанина, који је рођен на српској територији од родитеља који је такође на истој територији рођен, ако је овај сматрај за српског поданика по рођењу па по томе уживао сва права српског грађанина и сносио све обавезе држављанина; даље ваља предвидети: да ће се сматрати да је поданство српско за неко лице утврђено, ако се докаже, да су му претци, од којих поданство доводи, у два степена били сматрани за српске држављане.

У опште зар се не треба постарати, да се наши национални интереси боље заштите у погледу давања грађанства, и да се Србима ван Краљевине учини оно, што им дугујемо, а да нелојалности ипак буду одстрањене и начела међународног права поштована!

Ал. Јов. Кузмановић.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ИЗ ЦРНЕ КЊИГЕ ЈЕДНОГ ПОЛИЦИСКОГ ЧИНОВНИКА

СКИЦЕ ИЗ ЖИВОТА

— Josef Erler —

ЂАВОЛЕТА.

(СВРШЕТАК)

„Нипошто на свету — онда оди.“ Маркиз одгурну портијеру, која је покривала улаз од камерине преко пута ложе и гурну ђаволсту унутра. Најотменије ложе италијанских позоришта имају преко пута ходника своје камерине, мале собице, које служе као гардеробе а и за то, да се у њима може угодно што појести и попити између чинова или за време фегиона. У овом позоришту био је низ таквих камерина, које су једна од друге и од ходника биле раздвојене само дебелим портиерама. Наравно да је мени било тачно познато, како су те собице биле удешене. На срећу отшкринух мало портиеру камерине, која је припадала ложи бр. 10, и видех да је празна. Брзо се шмурием унутра, уврнем за сваки случај лампу, која је осветљавала простор и опрезно приступим портиери, која је раздвајала ту камерину од камерине бр. 11.

Оно двоје продужило је свој разговор. „Ти си рђаво поступио са мном, Аристе“, цичала је ђаволста, „како си се смео усудити, да ми нудиш новац па да се одречем твоје љубави. Јесам ли ја икада вукла каквих користи од те љубави?“

„Не, Анита, ти то ниси никада чинила.“

„Па ипак ти си ми нанео срама. О, како сам те зато мрзела, тебе и ону, коју си за љубав новаца узео.“

„Анита, овде није ни место ни време...“

„Јесте, баш овде је место, јер ја нисам дошла овде ради забаве. Хтела сам да се светим теби и — њој. Ја сам нашла руку, која ће њој опљачкати оно, чиме је тебе примамила. Али прво сам хтела да видим ту, која је мени украла оно, што ми је било све на свету. О, да нисам то никада учинила, или да се бар понашала према мени охолно и надуто, да ме је отерала, као што ми и приличи! Али ништа од свега тога. Ја сам била дошла као оно, што ме и одело представља — као ђаво. А она се показала према мени као оно, што је — као анђео, мадона. Њено оружје било је јаче од мога; њена милокрвност, њена љубазност победила ме је, моја је мржња ишчезла. Сада ме испуњава само једна мисао — да је морам спасти, да јој се не сме десити никакав бол. Зато сам хтела с тобом говорити. Аристе, ако је у твојим грудима преостала још једна искрица љубави према мени, онда узми маркизу и одмах је води кући.“

„Шта те мучи, Анита, какав је то захтев?“

„Никакав захтев, ја те молим и преклињем; веруј мојим речима. Њој прети опасност.“

„Никада, докле год се ја налазим као заштита у њеној близини.“

«...зато сам ја требала да те одведем, зато они ишчекују испод твоје ложе на тренутак...» Она није могла даље. Улазна партијера отвори се, један пиерот јурну на њу и запуши јој уста.

«Подла издајнице!»

Али се ђаволета отрже. «Немој ме узалуд ружити — хоћу све да му издам — како у позоришту хоћете да изазовете панику, па онда да јурнете у његову ложу и да маркизи опљачкате њен бриљантски накит — *Gesu Maria!*» Она узвикну и паде доле.

Ја тргох партијеру. Када сам ступио у камерино са оба стражара, који су дотрчали на мој сигнал, маркиз је био оборио на земљу пијерота и савладао га. У руци је држао крвав стилет, који му је отео. У борби пиероту је била спала маска.

«Бараба!» викнух ужаснуто. «Везујте га!»

Цео тај узбудљив догађај био је дело само од неколико тренутака.

Ђаволета је лежала на поду и јечала. Кад ме је угледала, покушала је, потпомогнута од маркиза, да се мало подигне.

Ја сам смртно погођена, мени нема више помоћи, јечала је она. «Брзо ка ложама, господине комесаре, тамо пиероти спремају нешто страшно. Похитајте, да не умрем узалуд». Њен скрушен, дун страха поглед говорио ми је убедљивије него све речи. Предавши остало овде својим агентима, ја појурим у позоришну дворану. Тамо се била подигла права вика. Да ли сам сасвим касно стигао? У средини тискале су се маске. Тамо је један пиерот био наместио на наслон од ложа једну лутку од сламе, у природној величини, одевену као и он и представљао је, као да се с њоме ватрено препире. Ја сам знао, да је на југу била омиљена шала, да се таква лутка наједанпут баца са висове галерије у партер међу играче. На први поглед увидео сам, да је тамо претила опасност. Са неколико скокова ја сам се нашао у непосредној близини тога места и растеривао сам маске у страну. Али и поред тога изгледало је као да је све касно. Пиерот је тамањ хтео, да учини последњи кобни хитац са лутком, кад се за њим појави један други пиерот, који отрже лутку са наслона и брзо згази један запаљен гајтан, који је вирио из луткиних прсију. У истом тренутку он ичепи изненађеног пиерота и намаче му лице на руке, па га предаде једном полицијском агенту, који је тако исто био дотрчао. Затим он наговари лутку од сламе на своје раме, дошану ми речи «црножуто-камерино», па за тим отрча одатле са својим теретом, вичући са осталим маскама уобичајено: «*Ciao! Ciao!*» То је учинило, да присутни нису могли објаснити догађај, већ су га сматрали као неку нову карневалску шалу. Ја сам дознао у чему је била ствар тек у инспекционој соби, где ме је Тревини очекивао са лутком.

«Ми смо избегли једну велику опасност» саопшти ми он задихано, «у прима ове лутке палази се скривена једна

добро напуњена петарда. Замислите, каква би паника била, да је план успео, па да је петарда пукла у сред дворане међу играчима. Викнуло би се: ватра! па онда смидуј се Боже дупке пуном позоришту.

При самој помисли на то мене подиђоше жмарци. Ја наредих Тревини, да наши органи одмах поседну све излазе из позоришта и да се сви пиероти са приим кокардама похapse. По том опет пожурих у камерино бр. 11, где сам већ затекао инспекционог лекара са маркизом. «Несрећник је добро погодио, дубок убој у лево плућно крило, који је одмах произвео девојчину смрт. Овде је била свака помоћ касна!» рапортирао је суво лекар. Маркиз је међутим стајао ту блед, скрштених руку, а његов укочени поглед немо је почивао на белој бисти ђаволетиној, преко које се пружала једна широка црвена пруга, која је личила на неку истргнуто свилену траку.

* * *

Овај трагичан догађај остао је непримећен у великој кући. Када су наскоро затим два послужитеља сносила низ једне побочне степенице ђаволетин леиш, покривен једним огртачем, ради преноса у капелу, наишла је на то једна тупа веселих маска, које су мислиле, да се то износи она лутка од сламе.

«*Ecco la tumulazione del carnevale! Eno sarañujuj carneval! Che commedia! Ciao maschera, ciao!*» смејале су се оне јурећи даље у вртлог весеља и карневалских задовољстава. Музика је свирала неку веселу полку и маске су сијале од задовољства и радости, а нису ни слутиле, да су оне мало час играле на једном вулкану, и да их је од ужасне ерупције тога вулкана спасло својом крвљу то сирото створење, чијем се изношењу оне смеју.

Povera Diavoletta!

«*Che commedia!* Да, каква трагикомедија живота!»

С немачког М. Ј. П.

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Г. Бутроа изговори још доста мисли ове вредности, а после тога нам каза како је његов подрум врло добро сортиран и да нам цео стоји на расположењу. «Што се тиче јела, и ако је доцкан, нека ваше господство само изда налоге, биће одмах све готово.» Дифаји затражи бордовца и ватре ма да је било доста топло. Донеше вина; пет шест великих цепалица бацише на огњиште и поставише богату трпезу: хладна печена пилетина заузимаше средину стола и представљаше много за један оброк на брзу руку спреман и ако је се рачунало на велики апетит. Дифаји је желео да има свега, а и г. Бутроа знајући да ће бити добро плаћен, био је његовог мишљења. Тереза и њена сестра јеђаху живо, а ни ја нисам био рђавије расположеан.

Док сам ја секао пилетину Дифаји густиреше вино. Особито! Особито! говораше он испитујући га као позивалац вина; затим га стаде пити великом чашом и, ми смо управо тек почели јести, а њега савлада сан, заспа у столицама и готово све до подне је хркао као какав праведник. Тад се разбуди. «Дођавола! рече, ала је хладно; где сам ја то? Да неће случајно да се мрзне? Ја сам сав не знам како...» — А, његов је хлеб већ пола печен, рече Паулина. — Он је готов, изустри Тереза отварајући своју кутију од шкољке у којој је био бурмут; мало бурмута мој стари то ће вас разбистрити. Дифаји узе мало. Да поменем овом приликом, што сам заборавио рећи, да је Паулинина сестра била прешла тридесету и да се по овој једној околности, што је шмркала бурмут као неки чича, може закључити да није била у цвету младости.

Како му драго тек Дифаји-у је била добра. «Ја волим маду, рекао би он; то је девојка!» — Ништа ми ниси казао ново, одговара му Тереза; чим у луци има чамац ја не пропуштам ниједна кола да не видим и чикам да ми и један морнар може казати нешто више него што сам; кад човек зна претварати се... — Дете говори истину, прихвати Дифаји; ја је волим јер је слободна и наћи ћу јој једно место. — А, а, једно место повика Паулина смејући се, затим рече мени: а ти, хоћеш ли ти мени наћи какво место?

Разговор је текао у овом правцу док чусмо да од пристаништа долази гомила људи који су идући правили велику ларму. Живео капетан Полет! Живео капетан! викали су. Ускоро та се гомила устави пред хотелом. «Оче Бутроа, оче Бутроа», викали су сви заједно и непрестано. Једни дрмаху врата, други дупаху алком, трећи звоњаху, а четврти се бацаху камењем кроз прозорче. На ову вика ја уздрхтах, помислио сам да ће наше склониште бити опет узнемирено, а ни Паулина ни њена сестра не беху спокојније. Најзад је неко журно сишао и отворио врата; изгледало је као да су она била устава која сад попусти и као бујица појури једна мешавина разних гласова у којима нисмо ништа разумели. «Пјере, Поле, Жени, Елиза, сви, жено, устајте! Ах, Боже, они спавају као мртви». Рекло би се да је се у кући појавила ватра; затим смо чули да се отварају и затварају врата; једно тутњење, у опште једна непојмљива галама; чује се нека служавка како се жали на безочне речи, одјекује гласовит смех, флаше се куцају; таџири, чиније, чаше, нагло превртани утркивали су се у овом дар-мару; сребро је звечало; од псовки енглеских и француских, које су падале са свију страна, трештао је ваздух. «Земљаче, рече ми Дифаји, то је расположење! Шта ли су добили ти пси? Шта ли су добили? Да нису упљачкали шпанске лађе које носе злато и сребро из Америке?»

Дифаји се мучаше да нађе разлог овом расположењу, али се не могаше никако досетити, у том Бутроа пун задовољства уђе да иште ватре. «Ви и не знате рече

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

нам он, „Реванш“ је дошао у луку. Наш Полет још лудује: тај има срећу... једна пљачка од три милиона“. — Три милиона! узвикну Дифаји, а ја нисам биоту! — Кажи сестро: три милиона! прихвати Паулина скачући као јаре. — Три милиона, понови Тереза. Боже, како сам задовољна! хајмо да видимо! — Што су ти жене! рече Дифаји; интерес пре свега. Брините боље о вашој матери која је у овом тренутку може бити у хладовини. — Мајка Томас, та баба!.. — Ја се не усуђујем да поновим оно што за њу рече Тереза. — То је дивно од једне ћерке! примети Бутроа; твоји родитељи сматраће за част да живе дуго. — Не могу да се начудим; три милиона! говораше Дифаји. Причајте нам, чича Бутроа... Наш домаћин се извини да нема времена. — У осталом ја и не знам, додаде он, а и журим се...

Ларма се продужаваше; учини ми се да ређају столице. а један тренутак после, по ћутању које наста, познао сам да једу. Било је вероватно да ће ово ћутање да траје неколико часова и ја предложим друштву да пожемо опет; сви присташе и легосмо по други пут, а како је скоро требало да сване, да нас не би светлост узнемиривала у накнађивању изгубљеног времена, спустисмо завесе... Читалац, неће примити за зло што завеса, која је имала нама да продужи ову бурну ноћ, крије испред његових очију тајности пира коме ће у брзо сазнати вршетак.

Све што могу рећи то је, да смо се пробудили много пре но што сам мислио; морнари једу брзо а пију дуго. Песме од којих су се тресли прозори сваки час су прекидале наше спавање; четрдесет разних промуклих гласова понављали су у хору припев у познатој песми Roland. „Без трага са таквим певачима! дрекну Дифаји; таман сам најлепше сањао... био сам у Тулону; јеси ли ти, земљаче, био кад тамо? — Одговорим му да познајем Тулон, али да не видим какве везе има између лепог сна и ове вароши. — ... као робијаш сам, на сам утекао. Дифаји примети да признање овог његовог сна чини на мене страхан утисак, што ја нисам могао прикрити. — Ех, а шта ти је, земљаче? то је само сан што ти причам, и, после, ја сам утекао, а то је, мислим, добар сан за робијаша... на сам после као ушао у гусаре и имао сам злата колико сам тежак.

Ма да нисам никад био сујевсран ипак признајем да сам сан Дифаји-ов сматрао као предказање моје будућности, сматрао сам као да небо тим опредељује моју судбину. Па ипак говорио сам у себи: ја ни досад нисам заслуживао да се небо о мени брине, а тако исто нисам ни видео да се брине. Одмах сам почео мислити друго: да стари поднаредник не приговара мени што? Та ме мисао забрину. Дифаји примети да сам наједанпут постао туробнији него иначе. — Шта ти је, земљаче, рече он, тужан си као... — Да ти није случајно продао пасуљ који се не кува? рече ми Паулина повукав ме нагло за рукав као да

би ме тргла из размишљања. — Да није блутоват? додаде Тереза. — Ћутите ви, заповеди Дифаји; говорићете кад вам се дозволи, а сад спавајте; спавајте, робови, понови он, и не устајте, а ми ћемо се брзо вратити.

У исто време он ми даде знак да пођем за њим; пристанем и он ме одведе у једну ниску салу где беху капетан Полет и његови људи, већина пијана од одушевљења и од вина. Чим се ми појависмо, повикаше сви у један глас: Дифаји! Дифаји! Част и поштовање! рече Полет, а затим нудећи мом другу столицу до себе: седи, друже, имамо разлога рећи да је Провиђење милостиво. Бутроа-а, викаше он, Бутроа, вина! Нема више оскудевања, говораше он стежући руку Дифаји-у. Полет ме погледа и не скидаше очију с мене. „Изгледаш ми познат, рече ми, мора да си био на лађи“ Одговорио сам му да сам био на лађи „Барас“, али да не бих рекао да сам њега ма кад видео. — Ништа, ми ћемо се упознати, а изгледаш ми добро цето; цето за све, како се каже. Еј ви, зар нема овај изглед доброг пса? Ја волим људе који имају такав изглед. Седи овде с десне стране. Гле руке, ово су плећа! Овај плавшан прославиће понова „Енглеског Рибара“. Довршујући ове речи Полет ми метну његову црвену капу. „Па не стоји му ружно, рече он са пикардиским нагласком у коме имађаше много наклоности.

Одмах сам приметио да се капетан не би љутио кад би ме могао убројити у своје људе. Дифаји, да искористи прилику, позва ме да ми да онај добар савет, који ми беше обећао. Би уговорено да пристанем и да ме сутра представе сопственику брода г. Шонсару, који ће ми дати мало пара унапред. Није потребно да кажем да су ме нови другови частили; капетан им отвори у хотелу кредит од хиљаду талира, а многи међу њима имали су уштеђевине и наста једно расположење какво ја још не бех видео. Ништа није било скупо ни ретко за гусаре. Г. Бутроа да би их задовољио био је принуђен набављати по вароши и из околине; најзад је нема сумње и поштом тражио намирнице за ову раскошну гозбу, која је имала трајати више дана. Почели смо у понедељак а мој друг не истрзани се ни у идућу недељу. Што се тиче мене, за моју главу одговарао је стомак те нисам имао никакве непријатности.

Дифаји беше заборавио обећање које смо били дали нашим дамама, ја га на то подсетим и остављајући за тренутак друштво одем к њима верујући тврдо да су оне неспокојне што нас није било за толико. Паулина беше сама, а њена сестра била је отишла да се обавести шта је било са њиховом мајком, али се и она врати скоро. — Ах, несрећне ли смо! рече Тереза, бацајући се на кревет као очајна. — Шта је било? упитам. — Пропали смо, одговори она кроз плач; двојицу су однели у болницу, слоњена им ребра, и један поћи стражар је повређен. Командат је наредио те нам је кућа затворена. Шта ће од нас бити?

где да пађемо склониште? — Склониште? рекох ја; ви ћете га наћи увек али где је мати? Тереза ми каза да је мати прво одведена у бувару, па после у варошки затвор и да је се чуло да одатле неће бити лако пуштена.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учњива су нам ова питања:

I

Суд општине кленовачке, у срезу крајинском, актом својим Бр. 267, пита:

„Пољски чувар ове општине, писменим доставом под 14. септембра пр. год. Бр. 1327, представио је суду овом: да су Ж. П. и Ц. М., зем. из Тамнича, чувајући своје волове у месту зв. Л., поред њиве Н. М. украли 55 корена и 6 ком. лудајки, те овим хранили своје волове.

Оштећени Н. М. оvd. подигао је тужбу код овога суда 16. септ. пр. год. Бр. 1328, којом тужи Ж. П. и Ц. М. из Т. и тражио накнаду оштете по процени вештачкој у 30 динара. Вештаке је суд на вредност покрађе заклео.

Суд је овај, пресудом својом од 13. децембра 1911. год. Бр. 1328, казнио Ж. П. и Ц. М. за дело крађе плодова по пропису § 391. кр. закона са по 5 дана затвора, а родитеље штеточинаца Ж. П. и М. М. на солидарно плаћање накнаде покрађе 30 дин. и остале осудне трошкове.

Родитељи ових Ж. П. и М. М. нису саслушавани о овоме делу, већ су на доставу пољ. чувара као потпун доказ чл. 15. зак. о чувању пољ. имања осуђени на плаћање као одговорни за своје синове чл. 8. зак. о чув. пољ. имања.

Пресуду своју суд је кажњеном Ж. П. и Ц. М. саопштио на потпис исте, њиховим родитељима Ж. П. и М. М. у препису пресуде преко суда општ. Т. гди они стално живе.

Осуђени Ж. П. и Ц. М. на затвор изјавили су благовремено незадовољство, а осуђени родитељи ових на плаћање оштете Ж. П. и М. М. нису се никако жалити.

Првост. неgot. суд решењем својим од 9. фебр. 1912. год. № 2888, поништио је пресуду овога суда Бр. 1328, са разлога: што је овај суд наклањао своју пресуду на закон о чувању пољ. имања и његове прописе, што је чувар поља узет као доказ, а одговорност за штету пренета на родитеље оптужених чл. 8. пом. зак. међутим унет је и § 391. кр. закона и осуда према томе изашла смешана што су учиниоци кажњени затвором по полициској уредби а плаћање штете пало на њихове родитеље, по закону о чувању пољ. имања.

Суд моли уредништво за објашњење:

1. По коме се законском основу другом могу казнити крађивци на пољ. имању ухваћени, кад се по предњој одлуци првост. суда, пресуда не може наклањати на пропис из § 391. кр. закона

успрописима ислеђења из полициске уредбе.

2. Да ли је пресуда овога суда Бр. 1328, која је саопштена родитељима оптужених за наплату оштете, а који се нису жалили, постала извршном према њима, да се може наплата тражити без обзира на даљи рад према оптуженим крађивцима по примедби првост. суда или не, јер овако споро окончавање пресуда по пољским кривицама служи осталим неваљалицима за пример, што у брзо учинилац не може да осети казну заслужену појављују се чести примери крађа?«

— На ово питање одговарамо:

Закон о чувању пољског имања предвиђа три врсте кривица.

Прва је за учињену потрицу на усевима у смислу чл. 1. поменутог закона; друга је за повреду прописана из чл. 27., 28—35; и трећа је за крађу.

Све ове кривице, према чл. 2. извиђају се и казне по званичној дужности.

Код кривца из чл. 1., за потрицу, казна је повчана, и изналази се на начин прописан у чл. 5. и 6. реченог закона. Код кривица из чл. 28—35. казна је такође повчана, само што је она одређена и креће се у границама минимума и максимума.

Крађе учињене у пољу на пољским усевима казне се по кривичном закону, према величини истих, према чему се одређује и надлежност власти — општинске или полицијске.

Независно од овога свега, законом се признаје право на накнаду штете, која је учињена потрицом, и ова се узима увек за сопственике стоке.

У случајевима крађе, штета се не би могла везати за сопственике стоке, јер се та дужност не би могла наметнути њима у смислу чл. 8 и 9. закона о чувању пољског имања.

Све ове кривице, па и крађе извађају се и суде независно од питања о накнади штете, јер се штета досуђује само на тужбу оштећених — чл. 24. поменутог закона.

Према томе, питање о накнади штете никад се не расправља истом пресудом, којом се расправља питање о потрици.

Што се тиче крађе ту се може једновремено расправити и питање о накнади штете, по општим прописима казненог законика и казненог судског поступка, и кад је оштећени тражи од учиниоца дела.

Према овоме, како у овом даном случају није учињена штета стоком, него је учињена крађа, то је општински суд, с обзиром на вредност учињене штете, требао да наслони пресуду само на § 391. кр. закона, а не и на закон о чувању пољског имања.

Позивање на овај последњи закон није му било потребно ни по томе, што се накнада штете за крађе не процењује по чл. 23. закона о чувању пољског имања, него по § 33. т. д. Полицијске Уредбе, односно § 55. 56. кр. суд. пост. и проценитеље бира сам општински суд, односно полицијска власт.

Кад овако стоји ствар, онда је првостепени суд правилно урадио, што је с формалне стране поништио пресуду.

Сада општински суд треба да доследи дело у смислу судских примедба, и да донесе другу пресуду, коју ће наслонити само на § 391. кр. зак. и прописе Полицијске Уредбе, па да је саопшти окривљенима.

Ако оштећени налази, да су сопственици одговорни за накнаду штете, он може према величини ове повести редован грађански спор против њих, код надлежног суда.

Овде је потребно да се нагласи: да пресуде за потрицу, у погледу кривице, разматра полицијска власт, пошто оне излазе из примене закона о чувању пољског имања, као специјалног закона, а пресуде за крађе разматрају првостепени судови, према § 15. и 16. Полиц. Уредбе пошто се те пресуде наслањају на казнен закон.

Исто тако и пресуде за накнаду штете разматрају првостепени судови у смислу чл. 26. закона о чувању пољског имања.

Пресуда, коју је изрекао тај суд, и ако изречно није поништена према сопственицима стоке, не би се смела извршити ни по томе, што они нису у своме делу, нити су еаслушани у смислу чл. 11. Устава земаљског.

II

Суд општине љубостињске, актом својим Бр. 653, пита:

»Извесна лица из ове општине, којима је главно занимање земљоделство, поред овога обављају још и занате: тишљерски, траклерски, коларски, цимермански и т. д. На ово споредно занимање порезом се не задужују, пошто немају сталне радионице нити момака.

Правни мајстори, овима лицима преко власти и еснафа забрањују рад, наводећи: како ови немају права поред земљоделства и на споредно занимање, тим пре, што се порезом не задужују на рад, нити имају услова по еснафској уредби за обављање истог.

Суд ово општински као претплатник Поц. Гласника моли уредништво, да у свом наредном броју изнесе своје мишљење:

1) Да ли она лица, која поред земљоделства, кад — кад употребе и друго занимање, треба порезом задужити на рад и коликом сумом, тим пре, што поједини земљоделци имају 3-4 споредна занимања.

2) Да ли правни мајстори могу забранити овима употребу споредног занимања, и ако га ови 4-5 пута годишње употребе, а немају момака ни сталне радионице?«

— На ово питање одговарамо:

По члану 2. закона о радњама, да се неки посао сматра као радња тражи се прво да се он стално ради, и друго да обављачи за то имају парочите локале или да држе ученике и помоћнике.

У последњем ставу овога члана изречно се вели:

»Као радње у смислу овога закона не сматрају се она места, на којима раде

појединци, сами или само уз припомоћ чланова своје породице, али без ученика или помоћника изван породице.«

Према овоме, кад земљоделци сами, уз своје земљоделске послове, и то нередовно, раде штогод од заната коларског, ковачког и т. сл. не може се сматрати као радња, нити саображавати прописима закона о радњама.

Према томе, не могу им се ти послови ни забрањивати све докле, докле они носе вид домаће индустрије.

Такви послови не ептередују се ни порезом у смислу чл. 47. тачке в. закона о непосредном порезу.

Чим, наравно, ови послови премашају обим и вид обичне домаће индустрије, они се морају и саображавати прописима закона о радњама и подлежати плаћању пореза.

ОДЛУКЕ ДРЖАВНОГ САВЕТА И КАСАЦИОНОГ СУДА

Прописом чл. 164. закона о радњама није укинута наређење чл. 5. закона о сеоским дућанима, по коме сеоске општине имају право на наплату дућанске аренде.

Суд и одбор општине м..... донели су одлуку 22. децембра 1911. г. № 4445., којом су за 1912. годину разрезали дућанску аренду по 150 дин. годишње за сваког дућанцију.

Неколико дућанција, незадовољни овом одлуком, изјавили су жалбу надзорној власти, и навели, да одлука, поред осталог, не одговара закону још и с тога, што је противна чл. 164. зак. о радњама у вези чл. 1. истог закона.

Надзорна власт наша је, да је одлука суда и одбора противна закону о радњама, јер је, према чл. 164. истог закона, од дана ступања у живот тога закона престао важити закон о сеоским дућанима, према чему је престало и право тога суда и одбора, да на радње по селима наплаћује дућанске аренде. С тога је решењем од 16. јануара 1912. године № 702, а на основу чл. 152. закона о општинама, задржала од извршења одлуку суда и одбора.

Противу овога решења изјавио је жалбу Државном Савету општински суд, и навео да решење надзорне власти не одговара закону из ових разлога:

1. Чланом 164. закона о радњама није укинута ни једна одредба закона о сеоским дућанима, а најмање одредба чл. 5. истог закона, који одређује аренду за сеоске дућане, јер да је законодавац ту намеру имао, он би као и за остале законе и уредбе, укинуте чланом 164. зак. о радњама, то изриком казао и за закон о сеоским дућанима. Кад то није учињено, онда закон о сеоским дућанима не стоји ни у каквој опреци са законом о радњама, а најмање у опреци са чл. 164, на коме је надзорна власт засновала своје решење; и

2. Закон о сеоским дућанима не стоји у опреци ни са чл. 1., 23. и 30. закона о радњама, ма да су ту највидније ис-

такиуте одредбе које могу бити у противности са законом о сеоским дућанима.

Трећи Одсек Државног Савета, по разматрању односних аката и законских прописа, нашао је, да прописом чл. 164. закона о радњама није укинут чл. 5. закона о сеоским дућанима, по коме сеоске општине имају права да наплаћују дућанску аренду, те према овоме не може остати у снази решење надзорне власти.

С тога је на основу чл. 170. зак. о општинама решио, да се решење надзорне власти поништи.

Одлука од 18. фебруара 1912. године № 987.

О начину употребе и уживању општинске утрине решава општински одбор, али одбор не може решити, да се вид и својство утрине и шумских земљишта измени зираћењем или сечом шуме, изузев случаја култивисања истих, у коме случају одлука одбора важи кад је одобри Министар Народне Привреде.

Одбор општине в . . . . . донео је одлуку 28 октобра 1911 године, да општина в . . . . . изда молицима Ж. Р. из Б., и М. П. из Г. један део своје утрине под закуп за 50 година, а под условима прописаним у тој одлуци, ну с тим да ради култивисања земљишта посаде винограде и подигну багремову шуму.

Ову одлуку, на основу чл. 85. закона о општинама, примила је к знању надзорна власт, с тим, да исту одобри Министар Народне Привреде и збор општински изгласа.

Министар Народне Привреде нашао је, да се ово давање под закуп врши само по решењу одбора, а не и одобрењу збора, па је стога закуп одобрио и наредно закључење уговора са закупцима.

После овога председник и пуномоћник општински закључили су у име општине, а на основу одлуке одбора, уговор са закупцима о закупу општинске утрине.

Али одбор општински на свом састанку 27. јануара 1912 год. донео је одлуку, да о овоме питању (давању општинске утрине под закуп) донесе одлуку општински збор као једино надлежан према одељку IV. тач. чл. 86 закона о општинама, па је тога ради једновремено одредио дан збора и све што је потребно.

Надзорна власт задржала је ову одлуку од извршења зато, што је Министар Народне Привреде нашао, да за овај закуп није надлежан збор за решавање, већ само одбор, услед чега је ранију одлуку одборску о овом закупу и одобрио, и наредно да се уговор о закупу закључи, што је општински суд већ и учинио. Сада, после закљученог уговора не може бити никаквог новог решавања, ни одборског ни зборског, већ може бити само грађанског спора о раскинућу уговора, а за ове спорове надлежан је само првостепени суд.

У жалби Државном Савету, председник општинског одбора навео је, да решење надзорне власти не одговара закону, јер по тач. 3. чл. 86 закона о општинама, Министар Народне Привреде

може да да одобрење да се вид и својство општинске утрине може изменити и без одобрења општинског збора само у случају култивисања општинске утрине од стране а у корист дотичне општине. Али кад се општинска утрине у циљу култивисања даје под закуп трећем лицу, које има да изврши култивисање утрине у корист своју, онда такав закуп има претходно да одобри општински збор. Ово зато, што се променом вида и својства утрине штете права грађана дотичне општине, који су сад лишени слободног уживања попаше са те утрине. Зато тај закуп, дакле, има да одобри и збор, а не само Министар Народне Привреде.

Трећи Одсек нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано. Стога је на основу чл. 170 закона о општинама решио да се жалба одбаца као неумесна.

Одлука од 3. марта 1912. год. № 1667.

Све одлуке надзорне власти, донете по закону о општинама, морају бити образложене и основане на законским прописима.

Одбор општине б. п . . . . . одлуком својом од 5. децембра 1911 год. Бр. 4219, прописао је услове за издавање касапске аренде под закуп за 1912. годину.

Надзорна власт нашао је, да је ова одлука противна закону, јер је одбор, поред осталог, унео и ово:

„1., Ако би двојица, или више њих, једног брва делили за своју домаћу потребу, онда ће им арендатор наплатити аренду по тарифи у истој одлуци;

2., Говећег меса мора имати, и то: зими четвртком и недељом, а лети само недељом;

3., Такса ће се одређивати за продају меса, када се за потребно нађе“.

Навод под 1. противан је § 370 крив. закона и чл. 3. уредбе о касапницама. Навод под 2, противан је тач. 2 и 4 § 369 крив. закона, а тако исто и навод под 3. противан је закону, јер овим одређивањем таксе иде се на то, да од стране касапа не буде злоупотреба, да месо продају по високој цени, ксју сами одреде, као заинтересовани у овоме за своју добит, а овим се постиже и то, да се у случају скупоће стоке може цена повисити у корист касапа на њихов захтев. Да би се ово постигло, ове цене имају се чеље мењати према нижајној цени стоке, а не овако како одбор наводи, да се имају мењати кад се за потребно нађе, не везујући ту потребу ни зашта, што значи, да то зависи од воље одбора.

С тога је решењем од 12. децембра 1911. год. Бр. 11.537, задржала од извршења одлуку одбора.

По изјављеној жалби, III. Одсек Државног Савета нашао је, да решење надзорне власти не може остати у снази с тога, што одлука одборска није била противна ни једном од законских прописа, који су наведени у првој тачки истог решења, према чему власт није имала разлога задржавати је од извршења.

Сем тога и трећи навод у решењу не може остати, јер надзорна власт није навела законски пропис, коме би одлука одборска била противна, а међутим била је дужна ово учинити према чл. 152 и 156 закона о општинама.

С тога је на основу чл. 170 закона о општинама решио, да се решење надзорне власти поништи.

Одлука од 23. фебруара 1912 године Бр. 1368

Самоуправни капитали, па било да су покупљени за извесне потребе, било да су позајмљени, морају се предати на приплод Управи Фондова.

Среска скупштина среза л. . . . на дан 15. фебруара 1912. године донела је одлуку: да се новац од зајма у 100000 динара, кад се узме од Управе Фондова, да на приплод једном од новчаних завода из околине, за који донесе одлуку срески одбор, пошто Управа Фондова на лежећи новац не плаћа никакав интерес.

Надзорна власт решењем од 16. фебруара 1912. год. № 2393, обуставила је од извршења ову одлуку, наставши, да је противна чл. 40. закона о уређењу Управе Фондова, по коме законском пропису, а у вези са чл. 14. и 15. закона о окружним, среским и општинским буџетима, сви самоуправни капитали имају се а и морају предавати Управи Фондова на руковање.

Овај зајам одобрен је ради подизања среских зграда, а планови још нису готови, а док то буде учињено, проћи ће подуже време, те је зато најбезбедније, да новац стоји у самој Управи Фондова, а не да се даје приватнима. У толико пре, што за ово нема потребне одлуке Министра Финансија.

Министар Унутрашњих Дела нашао је, да је скупштинска одлука противна закону из разлога изнетих у решењу надзорне власти, па је писмом од 23. фебруара 1912. године П. № 3523, а на основу чл. 14. и 40. закона о уређењу округа и срезова послао Државном Савету сва акта овог предмета на коначно решење.

Државни Савет нашао је, да је решење надзорне власти правилно и на закону основано. С тога је на основу чл. 40. у вези са чл. 14. закона о уређењу округа и срезова, решио, да се решење надзорне власти одобри.

Одлука од 6. марта 1912. г. № 2747.

За одобрење издатака за оправке на окружним зградама, које не трпе одлагање, а вредност им не износи више од 200 динара, надлежан је окружни одбор (чл. 108. тач. 10. закона о уређењу округа и срезова).

Услед тога, што се на окружним зградама имале извршити оправке, окружни одбор округа београдског донео је 1. децембра 1911. год. одлуке, № 7, 8, и 9, да се грађевинском одељку начелства округа београдског издаду и то:

- 1) За оправку прве грађевине 186.81 д.
- 2) за оправку друге грађевине 186.81 д.
- 3) за оправку треће грађевине 120. д.

Надзорна власт нашла је, да ове одлуке не одговарају закону из ових разлога:

По чл. 46. закона о подизању јавних грађевина, оправке на окружним зградама могу се вршити само по одобрењу окружног начелника, ако не коштају више од 200 дина, или важније оправке, које не трпе одлагања, до 400 динара.

Како у овом случају за ове оправке није предходно добијен пристајак од окружног начелника, то одлуке одборове не могу остати. С тога их је решењем од 9. децембра 1911. год. № 12155. задржала од извршења, и целокупан предмет послала Министру Унутрашњих Дела на разматрање и решење.

Министар Унутрашњих Дела нашао је, да је посматрање надзорне власти, правилно и на закону основано, па га је решењем од 12. децембра 1911. године № 24696. одобрио.

Противу овога решења окружни одбор изјавио је жалбу Државном Савету и навео, да решење Министрово не одговара закону из ових разлога:

По чл. 108. тач. 10. закона о уређењу округа и срезова, окружни је одбор властан дати у израду све хитне послове и без лиценције, ако вредност истих оправака не износи више од 200 динара. Овим законским прописом, као доцијим, поништено је право окружног начелника, да се може користити чл. 46. закона о подизању јавних грађевина, и право хитних оправака прешло је у надлежност окружног одбора за окружне грађевине.

У чл. 11. ал. 8. закона о уређењу округа и срезова јасно је прецизирано, у којим се случајевима и када може начелство окружно користити чл. 46. закона о подизању јавних грађевина, не прелазећи власт више но што је дато чл. 11. зак. о уређењу округа и срезова.

Дакле, само у пословима предвиђеним у ал. 8. чл. 11. закона о уређењу округа и срезова има чл. 46. у вези чл. 10. зак. о подизању јавних грађевина силу закона, иначе не.

Државни Савет нашао је, да жалбено решење не одговара закону с тога, што се пропис чл. 46. закона о подизању јавних грађевина не може применити на овај случај, него пропис чл. 108. тач. 10. закона о уређењу округа и срезова, као доцији по времену, а по овом законском пропису окружни одбор надлежан је за одобравање горепомнутих издака.

С тога је на основу чл. 113. закона о уређењу округа и срезова решено да се жалбено решење поништи.

Одлука од 10. марта 1912. г., № 2826.

За расходовање општинских потраживања до 200 дина, у сеоским општинама надлежан је општински одбор, а решење одбора важи, кад га одобри Државни Савет.

Црква у Б... припала је 1887. год. општини Ј..., и општина је тада издала 63 дина, за набавку црквених књига.

Налазећи, да су по закону о црквеним властима општине дужне старати се

о црквама, одбор општине р..., на дан 12. фебруара 1912. године, донео је одлуку, да се ових 63 дина, расходују.

Државни Савет на основу чл. 86. закона о општинама одобрио је ову одлуку. Одлука од 10. марта 1912. г., № 2827.

Штете, које је општина дужна накнадити држави, не могу се исплаћивати продајом општинског непокретног имања.

Збор општине с... на дан 12. фебруара 1912. године донео је одлуку, да се путем јавне лиценције отуђе два општинска земљишта, а новац, отуда добивен, да се употреби на исплату полушаних — изломљених изолатора на стубовима телеграфским и телефонским у атару општинском.

Државни Савет нашао је, да се ова одлука не може одобрити с тога, што се не може и не треба допустити, да се продајом непокретног општинског имања исплаћују штете, које је општина дужна да накнађује држави.

С тога је, на основу чл. 33. закона о општинама, решено, да се одлука не одобри. Одлука од 10. марта 1912. г., № 2828.

Јос. К. Ст.

Кад постојање крив. дела зависи од каквог грађанско-правног односа, онда се тај однос, у колико не би био несумњиво утврђен, има расправити у самом кривичном процесу.

Ј. Г. и М. П. тужени су суду, што су самовласно затворили гостионицу „Централ“ у П., коју је од њих узео под закуп и држао тужилац П. Т., те су тиме самовласно нарушили уговор о закупу и створили себи кривицу из § 195. крив. зак. Првостепени суд решио је био: да тужилац П., за 30 дана по извршности решења поведе редован грађански спор код надлежног суда и тим путем докаже постојање уговора о закупу кафане, закључен између њега и оптужених.

Но, по жалби заступника прив. тужиоца, Касациони је Суд поништио горепоменуто решење, са ових разлога: Погрешно је суд, што је застао са извињањем ове кривице и прив. тужиоца упутио на особену грађ. парницу за доказивање постојања уговора о закупу између њега и оптужених, од чега суд налази да ће зависити постојање самог дела. За овакву одлуку суд није имао ослонаца у закону, а погрешно је позивање суда при томе на § 14. грађ. суд. пост., јер се у овоме зак. пропису говори само о накнади штете причинене кривичним делом, а не и о грађанском питању, од кога би зависило постојање дела. Да ли у кривичном случају постоје елементи потребни за појам крив. дела, суд има да цени по доказима, које странке поднесу, као и онима које ислеђење пружи, а с обзиром на све околности и моменте икриминоване радње, који би јој дали карактер кривичног дела. Ако би постојање крив. дела зависило од каквог грађанско-правног односа, онда се он, у колико не би био несумњиво утврђен, има расправити у самом кривичном процесу,

према доказним странама и према резултату расправе тог грађанског питања решити и питање о кривичном делу. Према томе суд у овоме случају има, пре свега да цени, да ли је за постојање овог дела од пресудног значаја питање о постојању уговора о закупу између оптужених и прив. тужиоца; па ако нађе да јесте, онда да то питање расправи одмах, по доказима, које су странке поднеле, а да не очекује његову расправу у особеној грађ. парници, на коју је погрешно упутио приватног тужиоца.

Један случај примене § 46. крив. суд. пост.

По једном кривичном делу, приватан тужилац се био позвао на председника и једног судију првост. суда, да му они посведоче о извесним фактима противу оптуженога. Ови су као сведоци о потребном испитани. На кад је ислеђење довршено и предмет по овоме оптужењу дошао пред дотични првостепени суд, председник и судија се нису хтели изузети из извињања и суђења по овоме делу, и ако су били испитани као сведоци, наводећи ове разлоге: Председник Н. Н. и судија П. Н., нису у изузећу за решавање овога дела, и ако се је тужилац на њих позвао као сведоке, а они испитани о тим околностима. Јер по § 46. крив. суд. пост. „судија који је у извесном кривичном делу био сведок или вештак, не може исто дело судити.“ Дакле, смисао овога зак. прописа несумњиво тражи, да је дотични судија, као сведок, знао и посведочио оно, што се од њега тражи. Како се из аката ислеђења види, да су председник и судија, под обећањем заклетвом, изјавили: да они ништа не знају посведочити о ономе на шта се прив. тужиоца позвао, — то се има и узети, да они нису сведоци по овоме делу, те према томе да не стоје у изузећу како предвиђа § 46. крив. суд. пост. — Ну, Касациони Суд примедбама својим поништио је решење првост. суда, са ових разлога: Кад већ и сам суд налази, да за председника тога суда и судије П. Н., који су учествовали у доношењу овога решења, постоје такве околности, да је требало претходно расправити питање: јесу ли они у изузећу да по овоме решавају, онда је суд погрешно нашао, да о том изузећу могу решавати исте судије, код којих те околности постоје, дакле о своме изузећу; већ је требало то питање о изузећу дати другом колегијуму на решење — § 48. крив. пост., или ако то није могуће учинити због оскудице судија, онда да пошаље предмет Касационом Суду, у смислу § 9. усвојства Касационог Суда. — Првостепени суд није усвојио ове примедбе, већ је дао следеће против разлоге: Намера законодавчева приликом доношења § 46. кривичног поступка није била та, да мако — оптужени или тужилац — могу у свако доба, а најмање у претходној исрази, онеспособљавати колегијум судски за решавање извесног кривичног дела, тиме, што ће се на решавајуће судије у току ислеђења позивати да посведоче о извесним околностима. Јер, дужност судија није да по њећу интересованих страна

иду и сведоче о околностима, које им никулико нису познате, па кад они под обећаном заклетвом на саслушању изјаве, да не знају ништа сведочити о ономе што интересовани од њих траже да посведоче, — онда је несумњиво тачно налажење првост. суда у поменутом решењу, да се дотично судије не могу сматрати као сведоци у ономе смислу како их је законодавац у § 46. кр. пост. замишљао. Кад би се усвојило налажење одељења Касац. Суда, по коме се претходно има расправити питање о изузећу именованих, онда се долази до једног врло опасног преседана — а то је баш оно на шта се овим противразлозима циља те да се једанпут расправи то питање: да ли се може и сме дозволити да један тужилац, савршено без основа и икаквог разлога, узима за сведоке судије који имају да решавају о притвору оптуженика, те да на тај начин оптужени леже у притвору само због њега његовог, који у напред зна да именоване судије не знају ништа сведочити што он од њих тражи. Претпоставимо случај да неко лице буде притворено по тужби свога тужиоца, који има намеру да оптуженога држи у притвору што дуже. И за тај циљ тужилац се позове да му све судије и председници свију првостепених и Касац. Суда посведоче о околностима за које унапред зна да их нико од њих не зна посведочити. Нека се Касац. Суд по сили закона и оспособи да донесе одлуку у смислу ових примедба Одељења Касац. Суда, — онда настаје питање, који је тај првостепени суд, коме би се питање о изузећу могло упутити на решење? Ово је претпоставка, која једног дана може бити и свршени чин. Без сумње је законодавац, донашењем одредбе § 46. кр. суд. ист., имао у виду да од несавесних тужиоца може наступити случај какав је напред као претпоставка изнет, — на је реч „сведок“ сматрао само оног судију, који у својој сведоци и утврди оно на шта се тужилац на њега, као сведока позвао.

Касац. Суд је, у општој својој седници, решењем од фебруара 1912. г. № 1992 усвојио примедбе свога одељења, а противразлоге првостет. суда одбацио.

Исказ два незаклета малолетника и испод 16 год. вреди као непотпун непосредан доказ из тач. 2 § 123 крив. суд. пост.

Радоје Н. оптужен је суду зато, што је насилно обљубио Илинку, кћер Л. М. Првостепени је Суд нашао да, према лекарском уверењу, стоји дело из § 191. тач. 3. кр. зак., јер је обљубљена Илинка, у времену извршења дела, према крштеници, имала је 11 година; и да противу опт. Радоја, који ово дело не признаје, стоје ови основи: 1. Основ из тач. 5. § 121 крив. суд. пост., јер га обљубљена Илинка за учиниоца овог дела означаје, и 2) Основ из тач. 7. § 121 крив. пост., јер је оптужени Радоје по својој признању, а и према сведоцима неспособних сведока: Илије и Ђорђа, који тврде да су оптуженог Радоја видели на гомили

са Илинком, био на лицу места у времену извршења овог дела. По суд не може узети исказе ова два сведока, као исказе очевидаца из § 229 крив. пост. и ако тврде, да су тада на лицу места видели оптуж. Радоја над обљубљеном Илинком, и овој тада била задигнута сукњица и кошуља, јер не тврде и то да су видели, да је оптужени тада и обљубу вршио; а баш ако би се и узели њихови искази као сведока очевидаца, ипак не би имали важности као доказ према § 114 тач. 3. крив. пост., пошто су оба ова сведока испод 16 год. старости. Како ова два основа нису довољна према §§ 237—238 крив. суд. пост. да сачине саставни доказ, те да се оптужени на казну осуди, то се он по § 242 крив. пост., има ослободити казне из недостатка довољних доказа.

Апелациони је суд одобрио био ову пресуду првост. суда.

Ну по жалби држав. и прив. тужиоца, Касац. је суд, решењем својим од 10. јула 1910. Бр. 7.298 поништио поменути пресуду са ових разлога: Погрешно и закону противно тај суд узима, да казивање сведока Илије и Ђорђа, од којих је први у време извршења силовања о коме сведочи, био у 15-ој а други у 16-ој години живота, и који су били очевидци извршеног силовања над девојчицом Илинком, — немају важности као доказ по § 114 тач. 3. крив. пост. само за то што су испод 16 година живота. По том законском пропису, они се због ненавршене 16 године само неће заклињати на своја казивања, и због тога њихови искази не могу бити *потпуни доказ*, по § 229 крив. пост. о кривци опт. Радоја, а никојим зак. прописом није казано, да они, због тога само, не могу у опште бити никакав доказ. Напротив по другој половини тач. 2. § 123 ист. зак., *казивање два незаклета сведока вреди као непотпуни непосредан доказ*, кад им се иначе не може одрећи посматрачка способност, која се огледа у њиховој умној развијености да запазе факт о коме сведоче, и кад се њихово казивање слаже са осталим истраженим околностима, као и са доказом о самом постојању дела. Па како казивање два незаклета сведока по наведеном § 123 крив. пост. има снагу ближег основа подозрења, то је суд требао њихово казивање тако и да узме, у вези са осталим основима, које је нашао да против оптуженога постоје, и према томе пресуду да изрече.

Апелациони суд је усвојио ове примедбе Касац. Суда и у смислу истих изрекао пресуду, којом је опт. Радоја за представљено дело осудио на *пет година робије* . . . **Ј.**

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Милосав Јов. Лазаревић, из Бобове, одговара за опасну крађу, али се налази у бер-

ству. Он је повисок, танак, сув, носа кукастог, стар 30—35 година, у оделу је сељачком. Денеша начелника среза ресавског Бр. 5413.

Светозар Суботић, скитница, родом из Ужица, који одговара за три опасне крађе, побегао је испред спроводника. Он је стар 18 година, средњег раста, сувољав, приномањаст. У оделу је грађанском. Денеша начелства округа ужичког Бр. 2688.

Богдан Аруновић, пекар из Паланке, има да издржи десет дана затвора по извршној пресуди начелника среза јасеничког Бр. 23212, али је отумарао незнано куд.

Ако се пронађе, треба над њим извршити поменути пресуду, па о томе или о непроналаску известити дотичну среску власт.

Денеша начелника среза јасеничког, округа смедеревског, Бр. 5722.

Непознати лопови, ноћу између 14. и 15. ов. месеца, обили су судницу општине бигреничке, и украли сточне пасоше серија 364, од бр. 12868 до бр. 12999.

Нарочита се пажња скреће на скитаче Цигане.

Акт начелника ср. парафинског Бр. 8670.

Непознати лопови, украли су Светолику Станишићу, трг. из Дуловце, на станици младеповачкој, два нотеса са новцима и забелешкама. У једном је било 180 динара у банкама, и то једна од 100 динара а 8 од по 10 динара.

Поред новаца била је и једна меница непопуњена, на бланкету од 1500 динара, коју је акцентирао Светоликов син, Милорад.

Акт начелства округа београдског Бр. 2199, Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или денеша.

КРАЂЕ СТОКЕ

Јованчи Ђокићу, из Грулаша, украдена су два коња. Један је длаке риђе, чарапаст, стар 2¹/₂ године, има жиг А, висок 158 см. а други је длаке алатасте, стар 10 година, цветао на челу, има жиг „О“

Денеша начелника среза добричког Бр. 4556.

Марјану Лапатату, из Језера, украдена су два вола. Један је буласт, велики, ровашен у десно уво позади, а други је рђав, без роваша. Оба мотори по 5 година.

Денеша начелника среза деспотовачког Бр. 341.

Илији Лукићу, земљоделцу из Беомужевца, украден је коњ са новим немачким седлом. Коњ је длаке врне, испод једног ока има брадавицу у величини једнога лешника, на задњој нози има белу белугу, гриве велике, стар 5 година, непочишћен.

Акт начелника окр. ваљевског Бр. 2881.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове покрађе.